הלכות אישות

ילקוט יוסף

מתוך ילקוט יוסף, מאת הרב יצחק יוסף.
הטקסט נלקח מאתר «ילקוט יוסף חינם – האתר להפצת יהדות» (yalkut.info).
זכויות היוצרים על הטקסט שמורות לבעליהן. הקובץ נועד ללימוד בלבד ואינו למכירה.
geulaquiz.com

סימן כא – להתרחק מן העריות

א אסור להסתכל אפי׳ באצבע קטנה של אשה כשמתכוין ליהנות ממנה. אבל אם אינו מסתכל בה דרך הנאה אלא רק באקראי בעלמא, אין בזה איסור מצד הדין. [אוצר דינים מהדו״ק עמוד שנב]

ב יש אומרים שאסור לאשה להסתכל על איש לשם חימוד, אף שהוא אינו יודע כלל בהסתכלותה.[אוצר דינים לאשה ולבת עמוד שנב. יביע אומר חלק א׳ חאו״ח סימן ח ובמילואים]

ג אין להתיר לאשה לגרוב גרבי ניילון שקופות, שהבשר נראה דרך הגרביים. וחייבת לכסות את השוק והירך בגרביים שאינן שקופות כלל, או צבעוניות, ואין להקל בזה כלל. [שם עמוד שנג. יביע אומר חלק ו חיו״ד סימן יד אות א]

ד אסור באיסור גמור לבנות ישראל ללכת בחצאיות קצרות, שמלבד שעוברות בכך על איסור חמור של פריצות וגירוי היצר הרע, יש בזה גם לאו מן התורה, משום ״בחוקותיהם לא תלכו״. והלובשות חצאיות למעלה מן הברך, צריך להשפיע עליהן בדרכי נועם להתלבש בצניעות. [אוצר דינים לאשה ולבת עמוד שנד. יביע אומר חלק ו׳ חלק יורה דעה סימן יד אות א]

ה אסור באיסור גמור לנשים (גם רווקות) לצאת ברחובות העיר בחולצה בלי שרוולים או בשרוולים קצרים, שהוא איסור חמור ביותר. וחובה קדושה על הרבנים לפרסם ברבים חומר האיסור. והמוכר בגדי פריצות כאלה עובר על לפני עיור לא תתן מכשול. ורק אם יש לתלות שתוכל להשתמש בשמלה כזאת בהיתר, כגון שתלבש מתחתיה חולצה עם שרוולים, אפשר להתיר למכור, ולכן אם רואה שבאה בבגדי פריצות, לא ימכור לה. [אוצר דינים מהדו״ק עמוד שנו. יביע אומר חלק ו׳ חי״ד סימן יד אות א. וחלק ג׳ אבן העזר סימן כא אות יב]

ו מעיקר הדין מותר לאשה לגלות חלק הזרוע שבין כף היד למרפק, באופן שהמרפק עצמו מכוסה. והמחמירות שלא לגלות עד כף היד, כדרך בנות ישראל הצנועות, תבוא עליהן ברכת טוב. [אוצר דינים מהדו״ק עמוד שנח. יביע אומר חלק חיו״ד סימן יד אות א]

ז אסור להורים להלביש את הבנות הקטנות בלבוש בלתי צנוע, בשמלות קצרות ביותר ובלי שרוולים, ואף על פי שיש אומרים שעד גיל שמונה שנים אין בהן דין טפח באשה ערוה, מכל מקום חייבים ההורים לחנכן שיתנהגו בצניעות. ומכל שכן שאין נכון כלל להביאם כך לבית הכנסת, בלבוש לא צנוע, אלא יש לשלוח אותן לעזרת הנשים. [אוצר דינים לאשה ולבת מהדו״ק עמוד שם. ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שלב]

ח אשה נשואה חייבת על פי הדין לכסות את ראשה, ואין לה לצאת לרה״ר כששערה מגולה. ועל פי הדין מותר לאשה נשואה לילך בביתה בגילוי ראש (כשאין שם אנשים זרים), אבל ראוי מאד לנהוג שלא לילך גם בבית בגילוי ראש. [אוצר דינים מהדו״ק עמוד שנט]

ט פשט המנהג שבנות רווקות הולכות בגילוי ראש ברשות הרבים, שמעיקר ההלכה אשה שאינה נשואה אינה חייבת בכיסוי ראש. ורק בעת שמתפללות או מברכות ומזכירות שם שמים, תכסנה ראשן. [אוצר דינים מהדו״ק עמוד שסא. יביע אומר ח״ד אהע״ז סי׳ ג׳. וחלק ה׳ סימן ה אות ב]

י אין להתיר לאשה נשואה לצאת בפאה נכרית לרשות הרבים, ויש לאסור בזה בכל תוקף. ובפרט בדורות שלנו שעושים את הפאות במומחיות רבה עד שלא ניכר כלל אם אלו שערות טבעיות או פאה נכרית, ולא לכיסוי כזה נתכוונו חז״ל שהצריכו כיסוי הראש באשת איש. ומכל שכן שיש לאסור בזה לספרדים ובני עדות המזרח, מאחר שכל גאוני ספרד המפורסמים פסקו לאסור בזה, והעידו שבמקומותינו לא נשמע מעולם מנהג כזה. ורק לאחרונה החלו נשים ספרדיות ללבוש פאה נכרית בהשפעת המורות והחברות שלהן. וצריך להבהיר להן, שכל גדולי התורה מעדות המזרח לא התירו לנהוג כן, ואין לשנות מהמנהג. ולמה שלא יחושו להחמיר בדבר כזה חמור. ואף בפאה וכובע ראוי להחמיר. וכל בעל ישפיע על אשתו רק בדרכי נועם ושלום, ויבאר לה חומר הענין. [אוצר דינים מהדו״ק עמ׳ שסב. יביע אומר חלק ה׳ חלק אבן העזר סימן ה. והיאך הדין באלמנה צעירה, ראה בחלק ד׳ אהע״ז סימן ג]

יא אשה המתעקשת ללכת במשרד בפאה נכרית, ויש חשש לשלום בית, יש להציע לה על כל פנים באופן זמני כשיוצאת לרשות הרבים תלבש כובע על הפאה, ותסיר את הכובע בעבודתה, כי חומרת האיסור בעיקר נופלת על היוצאת לרשות הרבים בפאה נכרית, אבל בבית או במשרד אין החומרא גדולה כל כך, ואפשר להקל בשעת הדחק, עד שבעזה״י תסכים ללבוש כובע או מטפחת בתמידות.[אוצר דינים לאשה ולבת מהדו״ק עמו׳ שסח. ובמהדו״ב תשפט]

יב הנוהגות לגלות אצבע או שתים משערות ראשן כלפי פנים, אין למחות בידן. וכמו שכתב כן המהר״ם אלאשקר [שהיה לפני מאות שנים] שכך היה מנהג הנשים עוד בזמנו. ואם נשאר עד ג׳ אצבעות יש אומרים שטוב לכסותו בפאה נכרית חלקית, ובמקום חשש שעל ידי הפאה הנכרית החלקית תבא לחבוש פאה נכרית שלימה, יש להמנע מחבישת פאה חלקית, ותכסה את ראשה כאמור. [אוצר דינים לאשה ולבת מהדו״ק עמו׳ שס. ומהדורא בתרא עמ׳ תשפט]

יג הדבר פשוט וברור שאסור ללכת לסרטים ובתי קולנוע, שהוא איסור חמור מאד, שמגרה יצר הרע בעצמו ועובר משום מושב ליצים, ומשום ביטול תורה, ומשחית נפשו הוא יעשנה. ומי שיש לו מחשב בבית, לצרכי פרנסה או לימוד, ישיח בעין פקוחה על ילדיו שלא יראו סרטים ח״ו. [אוצר דינים לאשה ולבת מהדו״ק עמוד שע. מהדורת תשס״ה עמוד תשצא]

יד הדבר פשוט וברור שאסור לקרוא בספרי רומן, וספרי פונוגרפיה. [אוצר דינים עמ׳ שעא]

טו אסור באיסור חמור לשבת בצוותא בישיבה מעורבת, בנים ובנות יחדיו. והדבר ברור שאסור לבנות ללבוש בגדי התעמלות, בשיעור מיוחד להתעמלות, כשיש שם איש מורה, ובעת שאין התריסים מוגפים. [אוצר דינים לאשה ולבת מהדר"ק עמוד שעא, ומהדר' תשס"ה עמ' תשצא]

טז חובת ההפרדה בבתי הספר בין הבנים לבנות, הוא חיוב גמור מצד הדין, ואינה חומרא או חסידות בעלמא, הן בלימודים והן במשחקים. וההורים והמורים צריכים לעמוד על המשמר ולהנהיג הפרדה מוחלטת. והמקים בית ספר מעורב אסור לשתף עמו פעולה כלל, שהוא פורץ גדרי הצניעות. ויש להבדילו מעדת ישראל. והגודרים גדר בזה זכות הרבים תלויה בהם. וראוי להחמיר בזה אפילו בכתות גן וא' וב'. ובמקום שאין מספיק תלמידים יש לעשות שאלת רב. [שפעמים ויש להתיר בגן הילדים ובכתות א' וב' בלבד לפי הוראת רב מובהק]. [אוצר דינים מהדר"ק עמוד שעג. ילקו"י דיני חינוך קטן עמוד שלב. יביע אומר ח"ד חאהע"ז סימן ד]

יז אף על פי שמעיקר הדין אין איסור לשבת ליד אשה באוטובוס ציבורי או ברכבת, וכן אין איסור לאשה לשבת ליד איש כל שלא נוגעים זה בזה כלל, מכל מקום מנהג בנות ישראל הצנועות להמנע מכך, וישראל קדושים נמנעים מדברים אלו. וכן ראוי לנהוג בפרט אם הישבת לידו לבושה בבגדי שחץ ופריצות, ללא שרוולים, או בחצאית קצרה. [אוצר דינים לאשה ולבת מהדר"ק עמו' שעה, ובמהדורת תשס"ה עמוד תשצג]

יח מה שמצוי בעוונות הרבים, שנוהגים לטייל בחורים עם בחורות ביחד כשהם מאורסים, ופריצי אהדדי, בפרט בריקודים בשמחות, כבר צווחו על כך רבנן קשישאי, ועל הרבנים והמנהיגים להזהיר בכל חומר דבר זה, ולהסביר למי שהשתדך את חומרת האיסור. [שם שער]

יט אסור באיסור חמור לאשה לנגוע במשודך לה, וכן ההיפך. ואסור לאשה לצאת לרחוב כשהיא מבושמת יותר מדאי שריחה נודף. [אוצר דינים לאשה מהדר"ק עמוד שעז. ומהדר"ב עמ' תשצד]

כ אסור לאיש להסתפר אצל אשה, ואסור לאשה להסתפר אצל איש. [אוצר דינים מהדר"ק עמ' שעח]

כא מותר לחכם לתת ידיו למעלה מראשה של אשה באויר כדי לברכה, אך לא יגע בשערות ראשה. ולבנותיו ונכדותיו מותר. [אוצר דינים מהדר"ק שם. ומהדורת תשס"ה עמוד תשצה]

כא אסור לאשה לתת את ידה ללחוץ ידי איש, אפילו כשהוא בדרך נימוס וכבוד. ואשה שעברה והושיטה ידה לאיש, יסביר בלשון רכה שהדבר אסור על פי דעת תרותינו הקדושה, גם מטעמי צניעות, ולא יושיט לה ידו בחזרה. [אוצר דינים מהדורת תשס"ה עמוד תשצו]

כב נשים הנוהגות לנשק ידי אדם גדול בתורה, כדי להתברך ממנו, צריך למנוע המנהג הרע הזה, כי כל נגיעה באשה שאינה אשתו, אסורה. ויכול לברך אותה בנתינת ידו על ראשה באופן שאינו נוגע בה כלל, ורק לבנותיו או נכדותיו מותר לתת להן לנשק את ידו.

כג אף על פי שמעיקר הדין מותר לנשק לבנותיו הגדולות, מכל מקום ראוי שלא לעשות כן בפרהסיא.[אוצר דינים לאשה ולבת מהדר"ק עמוד שעט. מהדורת תשס"ה עמוד תשצז]

כד אסור לרקוד ריקודים מעורבים, גברים ונשים יחד, והעובר על זה גדול עוונו מנשוא, ואף המסתכלים בריקודים אלה, לא ינוקו מעוון, אף על פי שיש מצוה לשמח את החתן והכלה. [אוצר דינים לאשה ולבת מהדר"ק עמוד שפ. מהדורת תשס"ה עמוד תשצז]

כה אסור לנשים לרקוד לפני הכלה במקום שאין מחיצה. [אוצר דינים מהדר"ק עמוד שפג]

כו מה שנהגו בכמה מקומות לרקוד עם הכלה בהפסק מטפחת, אין להנהיג כן אצלינו.

כז אסור באיסור מוחלט לבנות להתגייס לשרות הצבאי, ואף לשרות הלאומי, וכל כבודה בת מלך פנימה, להיות תחת השגחת הוריה. וכבר הורו כן כל גדולי הדור. [אוצר דינים מהדר"ק עמ' שפד]

כח אסור בכל תוקף להתרחץ בים מעורב, שאין בו הפרדה מוחלטת בין נשים לגברים, והוא איסור גמור מעיקר ההלכה, ואינה חומרא. ואף לצורך רפואה הדבר אסור, וחולה הצריך לרחוץ בים ימצא לו מקום נקי מתערובת של נשים, לצורך רפואתו. ומצוה רבה על מנהיגי הצבור להשתדל להקים מקומות רחצה נפרדים, שגם הדרך למקומות אלו תהיה נקיה מתערובת נשים כדי להציל רבים מעוון. [אוצר דינים מהדר"ק עמוד שם. מהדר"ב עמוד תשצט]

כט אין לאשה להתרחץ בחוף נפרד לנשים, כשיש שם איש המשמש כמציל, או אנשים המוכרים כסאות וכדו'. אבל כשיש על גופה חלוק רחב מותר. [אוצר דינים מהדר"ק עמוד שפה]

ל ראוי להקפיד שאשה לא תביא את בנה שמעל ג' או ד' שנים לחוף נפרד לנשים, ובפרט באופן שיתכן ויזכור הדבר כשיגדל. [ילקו"י דיני חינוך קטן עמוד שלד]

לא אין להתיר לבתולות לטבול בזמן הזה במקוה, כדי שלא ייכשלו בעוון נדה, שאין אנו חוששים לתקנת הפושעים. [אוצר דינים מהדר"ק עמוד שם. ובמהדורת תשס"ה עמוד תת]

לב דרך נשים צנועות שלא להניק את בניהם בפני אנשים זרים. [אוצר דינים מהדר"ק עמוד שפו]

לג קול באשה ערוה, ולכך צריך להזהר משמיעת קול זמר של אשה. ואם שומע דרך הרדיו או הטייפ ואינו מכיר את המשוררת, אין בזה משום קול באשה ערוה. אבל אם יודעה ומכירה, אף שאינו רואה אותה בשעה שהיא משוררת, אסור. ונכון להחמיר בזה אפילו אם ראה צורתה בתמונה בלבד. ויש מתירים ברדיו וטייפ אפילו במכירה. [אוצר דינים לאשה ולבת מהדורא קמא עמוד שם. ובמהדורא בתרא עמוד תת. ובהליכות עולם חלק א׳ עמוד קכד]

לד בנות שהגיעו לגיל אחת עשרה שנה אין להן לשיר לפני אנשים, אבל כשהדבר נעשה במסגרת משפחתית מצומצמת, והבנים והבנות שרים יחד באופן שאין קולן של הנשים גובר על האנשים, יש להקל בדבר אף אם נוכח שם החתן או הגיס. [ילקו״י דיני חינוך עמוד שלד]

לה הורים הבאים למסיבת סיום בבית הספר, ושומעים קול זמרת בנות קטנות פחות מי״א שנה, אין למחות בידם, שיש להם על מה שיסמוכו. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שלה]

סימן כב – קצת מדיני יחוד

א אסור מן התורה להתייחד עם אשה, בין זקנה בין ילדה. וכן אסור להתייחד עם ארוסתו, או עם חמותו, אפילו היא זקנה. ודוד ובית דינו תיקנו שאסור לאיש להתייחד גם עם אשה רווקה. אבל מותר להתייחד עם אשתו נדה, ועם אמו ועם נכדתו, אף אם היא נשואה. וכן מותר לאשה להתייחד עם אביה. ואח עם אחותו מותר להתייחד לפעמים, אך לא דרך קבע. ואב עם בתו הגדולה מותר לו לדור בבית אחד אפילו בקביעות. ומכל מקום המחמיר בזה קדוש יאמר לו. [אוצר דינים לאשה ולבת עמוד שפז. וסוף הסעיף כ״כ הח״מ בשם הרא״ש]

ב שמאי והלל גזרו איסור על איש להתייחד עם גויה.

ג נשים שהטבע שלהם לשנוא זו את זו, כגון כלה וחמותה, או שתי צרות, מותר להתייחד עם שתיהן, ואין לחוש לזנות. [הליכות עולם חלק ח׳ עמוד של. ודלא כמו שהחמיר בזה בבן איש חי].

ד אסור לאיש להתייחד עם קטנה שהיא מבת ג׳ שנים ומעלה, וכן אסור לאשה להתייחד עם קטן שהוא מבן ט׳ שנים ומעלה. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שלה]

ה הרוצה לאמץ ילד נכון יותר שיאמץ בת, שהרי רוב הזמן אשתו בבית, והיא משמרתו מפני איסור יחוד. [ילקו״י דיני חינוך קטן עמוד שפט]

ו מעלית חשמלית שזמן נסיעתה פחות מג׳ דקות, מותר להתייחד שם עם אשה, ובפרט אם בעלה בעיר. אבל אם האשה לבושה בבגדי פריצות, נכון שלא יעלה עמה במעלית. [שם]

ז אשה שבעלה בעיר, אפילו אם אינו יודע היכן נמצאת אשתו עתה, אין איסור ייחוד, מפני שחוששת מבעלה. וגם אם בעלה נמצא בשכונות המרוחקות שבעיר, חשיב כבעלה בעיר. אבל אם המתייחד היה לבו גס בה, כגון שגדלה עמו, או שהיא קרובתו, לא יתייחד עמה אף על פי שבעלה בעיר.

ח בית שפתחו פתוח לרשות הרבים, או לחצר, אין איסור להתייחד בבית זה כשאין הפתח סגור. וכן אין איסור ייחוד בחדר מדרגות המשמש לכמה דיירים. וכן מותר להתייחד בדירה שפתוחה לחדר מדרגות.

ט אסור לאשה לנסוע במכונית עם איש זר, בכבישים שאין נוסעים בהם הרבה. ובפרט בשעות הלילה המאוחרות. אבל אם יש באוטובוס שלשה אנשים ושלש נשים, אין בזה איסור ייחוד. ואם האנשים ירדו ונותרה באוטבוס אשה אחת עם הנהג, צריכה לרדת [ובלבד שלא יהיה חשש סכנה בירידתה]. ואם עוברים בכביש זה מכוניות כל ג׳ דקות לערך, אין בזה איסור ייחוד.

י כתב הרמב״ם, שאין לאשה אחת להתייחד אפילו עם אנשים הרבה. וכן דעת מרן השלחן ערוך. ואם אשתו של אחד מהם שם, הרי זו מותרת להתייחד עם אנשים הרבה. וכן לא יתייחד איש אחד אפילו עם נשים הרבה. אבל נשים הרבה עם אנשים הרבה, אין חוששין ליחוד.

יא כל איסור יחוד הוא דוקא כשהוא לבדו, אבל אם אשתו עמו, כיון דאשתו משמרתו אין איסור יחוד. וגוי אף שאשת הגוי עמו, אסור לבת ישראל להתייחד עמו, שאין אשתו משמרתו.

קצת מהלכות אישות

א העולים מברית המועצות, רוסיה, לארץ ישראל, ובאים לפני בית הדין ומצהירים שהם יהודים, וברצונם להרשם במסמכים הרשמיים כיהודי, אם יש להם מסמכים רשמיים, נאמנים להעיד על כך, ומי שמצהיר בפנינו שהוא יהודי הצהרתו מועילה גם לגבי נישואין, לישא בת ישראל. שנאמן גם ליוחסין. ומכל מקום אם יש איזה רגלים לדבר שאין הצהרתו נכונה, צריך לחקור ולדרוש היטב, וכתורה יעשה, שגם במקום חזקה להיתר לכתחלה צריך לברר, כל שהם לפנינו. והכל לפי ראות עיני דייני ישראל. [שו״ת יביע אומר ח״ז אבן העזר סימן א].

ב עד אחד נאמן להעיד שפלוני העולה מרוסיה יהודי הוא, ואף שרוב האוכלוסיה ברוסיה עכו״ם, וכל דפריש מרובא פריש, ורובא וחזקה רובא עדיף, מכל מקום נאמן עד אחד לברר המיעוט מתוך הרוב.

ג מי ששהה עם אשתו עשר שנים ולא ילדה, ואין האשה רוצה להתגרש, על בתי הדין והרבנים המוסמכים לכך ליתן לו אישור לישא אשה אחרת עליה לקיים מצות פריה ורביה, ואע״פ שיש שבועה שהבעל נשבע בעת החופה שלא ישא אשה אחרת עליה, אדעתא דהכי לא נשבע, ובפרט כשיש לו רשות מאשתו, והיתר מבית הדין. [יביע אומר חלק ד׳ חאהע״ז סימן ב׳. ושם אם הבעל טוען שאין לאל ידו לפרנס שתי נשים, וכל זמן דאגידא ביה אין נותנים לו אשה אחרת, וברצונו לגרשה, והיא מסרבת להתגרש, האם יכול לגרשה בעל כרחה, ושם אות י׳ אם אין לו לשלם לה דמי כתובתה. ושם עמוד שי בהערה, שאף אם יש לו בנים ולא בנות, או להיפך, כיון שעדיין לא קיים מצות פריה ורביה, ע״פ הדין, יכולים הב״ד להרשותו לישא אשה אחרת עליה, ושלא כדברי החולקים על זה, וע״ע בשו״ת יביע אומר ח״ה חאהע״ז סי׳ א׳, ובחלק ג׳ אעה״ז סי׳ כא אות ג].

ד בית דין רבני שפסק היתר לבעל לישא אשה על אשתו, לאחר שחי עם אשתו הראשונה יותר מעשרים שנה ולא זכה להפקד ממנה בזרע של קיימא, והאשה מבקש ליתן לה עוד שנתיים שמא תתעבר ותלד. העיקר למעשה שהצדק עם בית הדין במתן היתר הנישואין לבעל, ובלבד שהבעל ישליש גט פיטורין בבית דין, שבשעה שתרצה אשתו תוכל לבוא לבית דין להתגרש על ידי שליח בית דין. ואין הבעל זקוק למאה רבנים, אך נכון שבית הדין יעשו לו התרה על השבועה שנשבע בשעת החופה שלא לישא אשה על אשתו, ואחר כך ישא אשה אחרת עליה, כשאינה רוצה להתגרש. [יביע אומר חלק ד׳ חאהע״ז סימן ה].

ה זוג שנתגרשו בערכאות, והאשה מסרבת לבוא לב״ד לקבל גט כשר כדת משה וישראל, והבעל שהוא אשכנזי לא קיים עדיין פריה ורביה, ומבקש לישא אשה אחרת, מבלי להצריכו חתימת מאה רבנים, שהדבר קשה מאד במדינתם. העיקר לדינא להתיר לבעל לישא אשה אחרת עליה מבלי להזדקק לחתימת מאה רבנים, מפני שהמסרבת לבוא לבית דין, דינה כעוברת על דת וכו׳, ומכיון שלא קיים פריה ורביה, ולדעת מרן וגדולי האחרונים אף רבינו גרשום מאור הגולה לא החרים במקום מצות פו״ר, הילכך יש להתיר לבעל לישא אשה אחרת, אלא שעליו להשליש גט פיטורין כדמו״י בבית הדין דשם, כדי שתוכל לקבלו משליח ב״ד בעת שתחפוץ להנשא. והבעל יתחייב שאם יוזמן לבית הדין להתדיין עמה על תביעותיה, יעמוד בפני ביה״ד ויבצע כל פסק דין שינתן על ידם. [יביע אומר ח״ז חאה״ז סי׳ ג].

ו אדם שחי עם נכריה, ואחר כך גייר אותה על ידי בית דין של הדיוטות, ונישאת לו בחופה וקידושין, ושוב נפרדה ממנו על ידי הערכאות, והלכה ונישאת בערכאות לגוי אחר ונתעברה ממנו, ומסרבת בתוקף לבוא לבית דין לקבל גט מבעלה. ומתכחשת ליהדותה, ומצהירה ברבים שהיא רואה את עצמה נוצריה גמורה, וכיום האיש חזר בתשובה וברצונו לישא אשה כשרה כדמו״י, מצוה להזדקק להיתר לאיש הנצב בזה, לסדר לו חופה וקידושין עם האשה אשר הוכיח ה׳ לו. [יביע אומר ח״ז חאהע״ז סי׳ ד. והעלה כן מכמה טעמים].

ז אשה שלפי דבריה נישאת לבעלה הראשון בחופה וקידושין כדמו״י, ונפרדה ממנו בערכאות בלבד, ללא קבלת גט, ונישאת לאיש אחר וילדה לו שלשה בנים, ובת אחת אשר זכתה להתחנך בבית הספר החרדי ״בית יעקב״ ומתנהגת למופת ביראת שמים ובצניעות, ועתה הגיע פרקה להנשא, וקמה וגם נצבה השאלה אם היא מותרת לבא בקהל, העיקר להתירה להנשא, כי אין האם נאמנת לפסול אותה, ואפשר שלא נישאת לראשון בחופה וקידושין, כיון שלא נמצאו עדים לכך, או שמא קיבלה גט מהראשון כשנפרדה ממנו. ועוד שיש ספק ספיקא, בצירוף הספק שמא נתעברה מגוי, המצויים שם, והסביבה שם פרוץ מרובה על העומד. ואע״פ שאין זה ספק שקול, מכל מקום חזי לאצטרופי לס״ס.[יביע אומר חלק ד׳ חאהע״ז סימן ו. ושם אות ה-ו אסף דברי הפוסקים דס״ל דעבדינן ספק ספיקא אף בספק שאינו שקול. וכל שכן שבנ״ד אומרת האם שבעלה הראשון היה מבקר אצלה תמיד גם כשהיתה נשואה לשני, והיה חי עמה מפעם לפעם, ולדעתה הבת היא מבעלה הראשון, וא״כ יש לנו עוד ספק להתיר].

ח אשה שנישאת לאיש בחופה וקידושין כדמו״י, וישבה עמו כעשר שנים, ואח״כ תבעה אותו בבית המשפט של הערכאות לגירושין, בגלל שאין לו כח גברא, ונבדקה ע״י רופאים והעידו בבית המשפט שהיא עודנה בתולה, וגם הרופא שטיפל בבעל במשך שנים רבות, העיד שאין לבעל כח גברא, וע״פ זה פסקו השופטים של הערכאות שהיא מגורשת מבעלה, והלכה ונישאת לאיש אחר בנישואין אזרחיים, וילדה לו שלשה בנים, וכעת הגיע הגדול שבהם לפרק הנישואין, ונתעוררה השאלה אם הוא כשר לבא בקהל ה׳. ויש שרצו להתיר ע״פ דברי החות יאיר דבכה״ג הוי קידושי טעות כי הכל יודעים כלה למה נכנסה לחופה. ואדעתא דהכי לא נישאת לו, וממילא הבנים כשרים לבא בקהל. וגם הגאון רבי דוד מקרלין בספר פסקי הלכות (יד דוד, דקפ״ה ע״ב) כתב, שמעיקר הדין בכל כיו״ב הקידושין בטלים וכו׳. ולענין איסור לאו של ממזרות כדאים הגאונים הנ״ל לסמוך עליהם בשעת הדחק וכו׳. ואפילו למי שאומר שבזמן הזה אין האשה נאמנת, כיון שיש נשים חצופות ומעיזות פניהן, בנידון דידן כולי עלמא מודו שנאמנת בטענתה. הילכך הבנים כשרים לבוא בקהל ה׳. [יביע אומר חלק ד׳ חאהע״ז סימן ז׳].

ט מי שאשתו נשתטית זה כמה שנים, ובעלה מבקש היתר נישואין לישא אשה אחרת, וכשנתבקש מבית הדין להשליש בבית הדין דמי כתובתה, טען שאין לו אפשרות לכך, והוכיח כן. העיקר לדינא שאין השלשת דמי הכתובה מעכבת, ודי שישליש גט בבית הדין, שלאחר שתתרפא תוכל לקבל גיטה, ויעשו לו התרה על שבועתו, ויש להתיר לו לישא אשה אחרת כדת משה וישראל. [יביע אומר חלק י׳ אבן העזר סימן א עמוד שפה]

י אשה שלא זכתה להבנות מבעלה זה כעשרים שנה, וטוענת בעינא חוטרא לידי, ורוצה להתגרש, והבעל מסרב לגרשה, ואף שבית הדין האיזורי פסק שהוא חייב לגרשה, הבעל נתן כתף סוררת, למרות שהם נפרדים כבר זה שנים, יש לעשות לו הרחקה דרבינו תם, שכן עשו כמה גדולים מהאחרונים,

כדי שהבעל יכנע ויתן גט לאשתו כדמו״י. [יבי״א ז׳ אהע״ז סי׳ כג].

יא אשה שנישאת בארץ ישראל, ולאחר הנישואין נלקח הבעל למאסר ע״י משטרת שווייץ על גניבה שביצע קודם החתונה, ומאז לא חיו הבעל והאשה חיי אישות, וכעבור כמה חדשים ביטל בית המשפט של הערכאות בצירוף את נישואי הזוג הנ״ל, על יסוד ״מקח טעות״. וכעבור זמן מה נישאה האשה ע״י ״רב״ רפורמי לאיש אחר, מבלי שתקבל גט מבעלה הנ״ל, ומנישואין אלה נולדו לה מהבעל השני כמה בנים, שאחד מהם חזר בתשובה שלימה, ונפשו בשאלתו אם מותר לו לבוא בקהל ה׳. ונתברר שאחד העדים בקידושין הראשונים אשר ייחדם הרב מסדר הקידושין להיות עדי הקידושין, היה דודו אח אמו של החתן, ושלא היה לו שום קשר ליהדות, והיה חי עם נכריה. ולכן העיקר לדינא להתירו לבוא בקהל, מעוד כמה צירופים. [יביע אומר ח״ח

חאהע״ז סי׳ ג. ושם האריך בדין עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, ושם אות ד׳ השיג על דברי החזות יאיר דס״ל שאפילו ייחדו עדים לקידושין, ונמצאו פסולים, תתקיים העדות בשאר הנוכחים בשעת הקידושין. ונעלם ממנו מ״ש בשו״ת מהר״י וייל שהעדות בטלה, ופשיטא דלא הוו קידושין. וכ״כ בשו״ת רבי יהודה בן הרא״ש, ובשו״ת פרח מטה אהרן, ובשו״ת נאמן שמואל, ובשו״ת כרם שלמה, כולם הסכימו לדברי מהרי״ו הנ״ל, וכן בשו״ת ראש משביר כתב שדברי מהרי״ו הם דברי אלהים חיים, שבודאי דלא הוו קידושין כלל. והשיג ג״כ על החזות יאיר. ושם אות ה הביא מ״ש הקצות החושן והאבני מילואים (סי׳ מב) להחמיר שתתקיים העדות בשאר, והסכים לזה גם החת״ס. אולם באמת דעת כל רבותינו הראשונים אינה כן. וגם האבני מילואים לא כתב כן לענין הלכה למעשה. וכבר הנצי״ב בשו״ת משיב דבר (חאה״ע סי׳ לא) דחה דברי הקצות החשן, וכתב, ומה נמרצו אמרי יושר, וכמה צדקו בזה דברי המהרי״ו, שאם ייחדו עדים לקידושין ונמצאו פסולים לא מהני כלל עדות הכשרים וכו׳. ושם אות ז שאפי׳ לדעת המחמירים בקידושין בעד אחד, בכה״ג לכ״ע לא הוו קידושין כלל. ושכן מבואר באחרונים. ושם אות ח העיר בזה ע״ד הבית שמואל (סי׳ מב סק״ח), והביא דברי האחרונים שהשיגו עליו, ושלפי דעת מרן אין לחוש כלל לדבריו. וגם בתשובת הרשב״א מוכח להיפך. וכ״כ כמה מגדולי האחרונים, המהרשד״ם, ומהר״י אדרבי, ומהר״א די בוטון, היפך דברי הב״ש. ושם באות ט-י ביאר שעד הקידושין פסול מחמת קורבה שהוא אח אמו של המקדש, וגם בקרובי האם יש לפסול הקידושין וכו׳. ופסול גם מחמת עבירה, שהיה נשוי וחי חיי אישות בקביעות עם גויה וכו׳, ושם אות יא העלה שאין חילוק בין אם החתן עצמו ייחד את עדי הקידושין, לבין אם ייחדם מסדר הקידושין, ואף שיש שחילקו בזה, העיקר שאין לחלק בדבר. ושם אות יב שכיון שמסדר הקידושין ייחד עדים זולתו, גילה דעתו שאינו מתכוין להעיד, אלא לראות, וגם הנוכחים בשעת הקידושין, וראו את הקידושין, אינם מכוונים להעיד, מכיון שהם רואים שיש שם עדים המיוחדים לעדי קידושין, ואם יש פיסול בעדי הקידושין כל העדות בטלה. ושם אות יג הביא שיטת הרי״ף שאם אמר העד הכשר שלא ידע שהעד השני פסול, עדותו כשרה, (ובנ״ד הוי כמקדש בעד אחד). ושיטת הרא״ש לפסול גם בזה. ודעת מרן וגדולי האחרונים בזה. ושם אות טו אם מסתמא יש לתלות שהעד הכשר לא הכיר בפיסולו של העד האחר, או צריך שיטעון כן בפירוש, ואם יש חילוק בזה אליבא דהרי״ף בין אם היה הדבר בדיני ממונות לדין קידושין. והר״ל ס״ס להקל. ושם אות טז אם יש להעמיד האשה בחזקת פנויה כשיש ספיקא דדינא בקידושיה. ועכ״פ בנ״ד רבו הספיקות להקל].

יב איש שקיבל זיהום ונתנפחה הביצה שלו וכל הטיפולים של הרופאים לא הועילו, עד שניתחוהו וכרתו את הביצה הלקויה, ולדעת הרופאים יוכל להביא ילדים, העיקר לדינא שכשר לבא בקהל, מכמה טעמים, ובפרט שהרופאים בזמנינו בקיאים ונשמרים שלא יפגעו באיברי ההולדה שלו, על ידי הניתוח. [יביע אומר חלק ז׳ חאהע״ז סימן ח].

יג מי שהוא ספק כהן ורוצה לישא אשה שהיא בת ישראלית שנבעלה לגוי, יש להתיר בזה מטעם ספק ספיקא, שמא אינו כהן ושמא הלכה כהפוסקים המכשירים בת ישראלית שנבעלה לגוי אף לכהונה. [יביע אומר חלק ז׳ חאהע״ז סימן ט. ושם אות ב׳ בדין ספק ספיקא בתרי גופי דלא מהני, ושם אות ג׳ דשאני הכא שאיסור בת ישראלית מעכו״ם לכהונה, אינו אלא מדרבנן, ומשום הכי מהני ס״ס בתרי גופי. ושם אות ה׳ בדין ספק ספיקא שאינו שקול, והביא ראיה מדברי הרמב״ם (פ״ט מהל׳ פרה אדומה הט״ז) דשפיר מהני ס״ס שאינו שקול, ושכן דעת מרן הש״ע ביו״ד (סי׳ קכט סעיף יא). ושלא כמ״ש הש״ך שם לתמוה על מרן הש״ע. והאריך בדברי האחרונים בזה. והעלה במסקנתו להקל].

יד אין להתיר נישואי כהן וגרושה גם כשמאיימים להמיר את דתם. [יבי״א ח״ד חי״ד סי ז אות ג].

טו מי שהיה מוחזק לכהן, והביא עדים בבית דין, שאמו טרם נישואיה לאביו הכהן, חיתה עם גוי מספר שנים, ואחר שנפרדה ממנו נישאת לאביו הכהן, והאם מודה בכל זה, וברצונו לישא גרושה. העיקר לדינא שאין לאסור על המבקשים האלה להנשא בחופה וקדושין כדת משה וישראל. [יביע אומר ח״ז חאהע״ז סימן י].

טז אשה שנישאת לכהן, ואחר שנים רבות כשנודע לה שגיורת אסורה לכהן, נזכרה שהסבתא שלה סיפרה לה בילדותה, שאמה שלה שהיתה גיורת, בעת טבילתה הטבילו גם אותה, ואם כן נראה שגם היא נתגיירה יחד עם אמה, ואסורה לכהן, העיקר לדינא שאין להצריכם להפרד, שמכיון שנישאת המבקשת לבעלה הכהן על ידי הרבנות במרסיי, צרפת, וחזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן, הילכך י״ל שביה״ד חקרו ודרשו ונודע להם שהמבקשת נולדה אחר גיורה של אמה לאביה היהודי, ומותרת לכהן. ולאו כל כמינה של הסבתא לאוסרה לכהן, מאחר שכבר נישאת לו. [יביע אומר חלק ז׳ סימן יא].

יז כהן שנשא אשה בחזקת בתולה, ולא מצא לה דם בתולים, וגם היא מודה בזה, אלא שטוענת בתוקף שהיא יודעת בעצמה שמעולם לא נבעלה לאיש אחר מלבד בעלה הכהן, כל שהיא מוחזקת בצניעות יש להתירה לבעלה הכהן. [יביע אומר חלק ז׳ חאהע״ז סימן יב].

יח אשה שבאה להנשא אחר י״א חודש מיום לידתה את התינוקת שלה, שנתעברה בה באונס מאיש אחד, וכעת רוצה להנשא לאיש אחר, והביאה עדים שמעולם לא הניקה את הבת שלה, על פי ציווי הרופאים. בגלל שהיתה מוכרחת לקחת תרופות למחלתה, ויש חשש שהחלב שלה יזיק לתינוקת, העיקר לדינא להתיר אותה להנשא, מאחר שלא הניקה אותה מעולם, וגם לא נשתעבדה להניק כלל.[יביע אומר חלק ז׳ חאהע״ז סימן יג].

יט אשה שבעלה גוייס לצבא רוסיה בעת המלחמה העולמית עם גרמניה הארורה, ולא חזר, ובסוף המלחמה קיבלה מכתב מהממשלה הסובייטית שבעלה נפל בשדה הקרב ליד קיוב, ויש לה ממנו שתי בנות נשואות בארץ. ומיום ששמעה על מות בעלה לא חדלה לחקור ולדרוש אודותיו אך לא שמעה ממנו כלום ואבד זכרו, העיקר לדינא שמותרת להנשא לאיש. [יביע אומר חלק ז׳ חאהע״ז סימן יד].

כ מי שהלך יחד עם חבירו לשחות בנהר, וכשנכנס לנהר מיד סחפוהו המים וטבע, ולא נראה יותר, והחבר נשאר עומד שם כחצי שעה, והשני נעלם מעיניו לגמרי כאילו לא היה קיים כלל, ולאחר כעשרה ימים נודע שמצאו גופה בנהר תקועה בין הסלעים, ואז נגש לשם עם עוד אנשים מקומיים וסחבו את הגופה אל החוף, ואז התבונן בו העד בפניו, וזיהה אותו בבירור גמור שהוא אותו חבר שנעלם, וקבר אותה. וקודם הקבורה המשטרה קראה לרופא שיניים אשר טיפל במנוח בחייו, וגם הוא זיהה אותו, מכיון שאבד זכרו מזה כמה שנים, הותרה האשה להנשא לכל גבר די תצבי. [יביע אומר חלק ז׳ חאהע״ז סימן טו].

כא מי שנטבע במערבולת הנהר, שהוא קרוב יותר להטבע, בזה״ז אפי׳ אדם בינוני שנעדר אמרינן אם איתא שהוא חי היה לו קול. ויש להתיר את אשתו להנשא לכל גבר די תצבי. [יביע אומר ח״ז חאהע״ז סי׳ טז].

כב אשה שהיא מורדת בבעלה מסוג ״בעינא ליה ומצערנא ליה״, ולמרות כל ההתראות שנעשו בפניה, וגם נמלכו בה וניסו להשפיע עליה שתחזור לביתם, היא מסרבת בתוקף לחזור לביתם, בטענה שקודם כל ישלם לה כל מזונות העבר (שביה״ד נתן צו לעכב הוצאתם לפועל), ורק אח״כ תשוב לביתם, והבעל מבקש מביה״ד או לגרשה בגט, או להתיר לו לישא אשה אחרת שתטפל בילדיו הקטנים מאשתו הראשונה, ושלא ישאר בהרהורי עברה, יש להיענות לבקשת הבעל להתיר לו לישא אשה אחרת על אשתו. שהדין עם הבעל, מקל וחומר ממ״ש בתשובת הרשב״א שהובאה בב״י (סי׳ עז), שטענת האשה בכל כיו״ב אינה טענה, ונחשבת למורדת דבעינא ליה ומצערנא ליה. והואיל וכבר עברו י״ב חודש מאז שהוכרז עליה כמורדת יש להתיר לבעל לישא אשה על אשתו כמבואר בפוסקים, ולכן יש להתיר לבעל לישא אשה על אשתו המורדת לאחר שישליש לה גט בביה״ד, כדי להתגרש בו בעת שתרצה בכך. [יביע אומר חלק ח׳ חלק אבן העזר סימן א].

כג בדבר היתר נישואין לבעל לישא אשה שניה, צריך הבעל להשליש גט לאשתו בביה״ד, שבעת שתרצה להתגרש תוכל לבוא לביה״ד ולקבל גיטה משליח בית דין. שיש לחוש שאחר שהבעל ישא אשה אחרת, ותרצה האשה להתגרש, יסרב הבעל לתת גט לאשתו, כדי להתנקם בה, וכבר הוא נשוי לאשה אחרת, ולא יהיה בידינו לכופו לתת גט לאשתו הראשונה, ותצא לתרבות רעה, ותרבה ממזרים בעולם. לכן עתה בעוד שהוא זקוק להיתר שלנו, בנקל נוכל להשפיע עליו להשליש גט לאשתו בבית הדין, ורק אחר כך ינתן לו היתר נישואין כדת. ואין בזה חשש גט מעושה כלל. [יביע אומר ח״ח חאהע״ז סימן ב. ושם באות ג׳ בענין חרם רבינו גרשום מאה״ג, שלא נתקבל אצל הספרדים ועדות המזרח, ובמיוחד בירושלים ובארץ ישראל].